

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.

Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileri.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

Telefon Nr. 29.

Apare în fiecare
Sîmbătă.

Inscrise după învoială.

Manuscrise nu se
înapoiază.

VLAICU.

Aviatorul nostru, Vlaicu al nostru, a zburat Duminecă și la Verșeț, unde s'au adunat să-l vadă, să-l admire, o Dunăre întregă de Români, cam peste vr'o 20.000 la număr. Atîta om, atîta Român, nu s'a mai pomenit la un loc în părțile noastre sud-bănățene. Plecat-au cu sutele, cu miile, mai ales săteni români, la Verșeț să vadă pe Vlaicu; de pe alocuri, bunăoară dela Răchitova, delîngă Oravița, au pornit la drum în crepatul zilei, făcînd o cale de atîtea poște — pe picioare, să vadă și ei un Român care zboară, mai frumos, mai bine decît alții. Și Românului îi crește inima cînd se vede deasupra altora. Năravul acesta l-a moștenit dela străbuni, cari tot astfel prin emulații, prin întreceri cu alții, au răzbit și ajuns la mărirea lor de odinioară.

La Verșeț, un oraș cu populație poliglotă, unde număroșii Români și-au dat uitării obîrșia, mărturisindu-se azi de ceiece nu sînt, inundația de Români din întinsele șesuri ale Timișului și Torantalului, împlețiți cu inimoșii lor frații din bogata „Valea Carașului“, dedeau aspectul unei migrațiuni de popoare. Pretutindenii în toate colțurile străzilor se auzia frumoasa și dulcea limbă românească.

Indată după prinz vedea lumea cum se adună pe cîmpia zborului. Insfirșit, dupăce din diferite părți ale imensei mulțimi încep a cînta frumoasele fanfare țărănești, prevestind

trimful, izbînda zilei poporului românesc din această țeară, din al cărui geniu a fișnit îndrăznețul cuceritor al văzduhului, prăznuit și apreciat după vrednicie de neamul său iubit. Pela ceasul trei din zi își scoate din hangar mașina de zburat, își ia avîntul obicinuit și se înalță în aer... zboară printre paserile cerului!

Lumea se uită după el înfiorată. Bătrînii își fac cruce, toți într'un gînd se roagă cu lacrimile în ochi „să-l scape Dumnezeu de primejdii“... De sus din înălțime zburătorul salută mulțimea, își salută frații, făcîndu-le cu mîna, ca'n semn de biruință. Românii erump într'un formidabil „Să trăiască“... Isprăvindu-și zborul, Vlaicu al nostru, fala noastră, se coboară ca o pasere măeasă, lin și sigur, aterizînd earăși în mijlocul privitorilor de unde s'a suit. După un oftat adînc, întovărășind sentimentul de mulțumire al mulțimei, exprimat prin românescul „Doamne-ajută“, lumea se îndepărtează în sunetul fanfarelor. Prin mulțime strătae golmozul, cărîndu-se pe un bicluc, iubitul nostru Vlaicu, pe care ni-l-a dăruit Dumnezeu, ca o mîngăere pentru îndelungrăbdarea noastră; toți îl sorbeau cu ochii, ca pe o solie a unui viitor mai bun... Eată ce-am simțit noi la Verșeț, ce-au simțit și vor simți toți ai noștri pe unde a zburat și va mai zbura *Șoimul Carpaților*, acest copil de țaran din Ardeal, prin care s'a întrupat genul românesc.

Frații noștri din Verșeț vor înregistra ziua de Duminecă ca o zi de triumfală în epoca alergării lor după ceva mai bun. Ear ceilalți Români sudbănățeni vor povesti din genunchi în genunchi că au văzut pe Vlaicu — la Verșeț.

Rînduiala a fost relativ bună și dacă ni-se vor mai oferi asemenea prilejuri, vom izbuti a ne îndeletnici tot mai mult și cu arangeamente mai mari de felul acesta; pentru a cîntări bine lucrurile, încă se cere practică și îndatinare în a prevedea lucrurile.

Cucerirea lui Vlaicu, biruința lui, constituie pentru noi Români un semn mai bun al vremii. Răzbind prin toate vicisitudinile de pîn'acum, Vlaicu a reușit, ca nimeni altul dintre Români, a se impune la vreme prin darul ce i-l-a dat Dumnezeu. El unul a cucerit prin — rezultate. Să ne bucurăm, deci, că vremea o să se deprindă mereu și Români a se închina înaintea rezultatelor, mai mult decît înaintea propovăduirilor deșarte...

De încheiere: să ne zoricim și noi la rîndul nostru cu obolul nostru pentru întregirea celor 30 de mii pentru „Vlaicu Nr. III“. E datoria noastră, a Românilor din Ungaria, să jertfim pentru un asemenea scop. Să dovedim și noi, prin rezultate pipăibile, prin dajdiile de cite 20 cor. croite de către frații noștri Aradani, că ne înțelegem rostul și sîntem vrednici de o soartă mai bună pe pămînt.

Cine se dă înlăturî, înlăturî să rămînă.

Gheorghe Jianu.

F O I L E T O N .

Eu part duman!*)

In dialect retoromân.

Duman eu part! Duman cur cha'l sulai darchiè sco uoss'at scleriră o val, sun eu fingià sur munts, cumpogn fatal, l'increschatùm viadi fa cun mai.

Nus 'ns 'vains inclet! Tù sast quai ch'eu manai, suprem afet del cor, pajais natal! Et hoz ch'eu part schi na cun ün banal pled dad adiou poss tor cumgià da tai.

Si'ota pasch am det teis horizont solenn e quiet cha l'infini sublima; üna pasch chi nun ha nöghia d'uman.

Cun quella tuorn darchè davent nel mond e meis silenzi plü co plds exprima: Grazia, ma val! Adiou!... Eu part duman:

Eu mă despart de mîne!

In dialect dacoromân.

De mîne eu mă despart! De mîne cînd soarele earăși te luminează o vale, Sînt eu fugit peste munți, companion fatal, nostalgie învadezi cu mîne.

Noi ne-am desclinit! Tu ști că eu ce cuget, Suprem afect cordial, peisaj natal! Și azi că eu mă despart, nu pot cu o banală pledare de adio să plec dela tine.

Și eată pace mi-a dat al tău horizont solenn și încet ca infinitul sublim; Una pace ce nu are nimic human.

Cu aceia mă 'ntorn earăși în lume Și al meu silențiu mai mult decît pledarea exprimă: Grație, a mea vale, Adio!... eu mă despart de mîne.

Haiducul Adam Neamțu.

— Nuvelă. —

De Dămian Izverniceanu.

Pe vremuri Sasca-montană, orî Sasca-bufănească, cum i-se mai zicea, era vestită în bani, ca și Lugojul în bătafi. De aci zicătoarea: Bani ca la Sasca și bătae ca la Lugo. Era bogată în mine de aramă unde minerii scoteau rudă de aramă ce se topia în trei cusnițe mari. Astăzi toate s'au schimbat. Lucrurile s'au oprit și comuna a început a da înapoi. Din Sasca cea vestită a ajuns „Sasca flămîndă“. Pe deasupra ei vecinic plutește sărăcia cumplită.

Pe vremurile acelea erau în Sasca mulți bogătași, cari storceau banul de pe pelea bietului muncitor și astfel își adunau avuții. Și soiuri de acestea erau mai multe prin Sasca. Mai erau și slujitorii cari luau averea bietului muncitor.

Cîtiva dintre bogătașii aceștia se hotărîră a pleca la Timișoara să-și tîrgue cite de toate. Vestea aceasta o știricise și aduse lui Adam Neamțu, Sofrone Stoian, și anume, că cinci inși dintre cei mai bogați domni din Sasca vor pleca cu trăsura la Răcășdie și de acolo înainte cu trenul.

La vestea aceasta îmbucurătoare Adam Neamțu și cu tovarășii săi își frecău minile de

*) Din „Analele societății retoromâne“ din Helveția, anul XXIII, ce ni-le-a pus la dispoziție un amic al revistei noastre, Retoromânul Dr. Corai, șeful fabricii de petrol din localitate.

Rolul femeii.

Din o conferință a d-lui G. Ghibănescu.

Intreaga noastră problemă socială e așa de strâns legată de marea proprietate, încât orice lămurire în această direcție e interesantă și utilă.

Pentru publicul obișnuit al Ateneului chestiunea însă era prea specială și prea aridă.

D-l Gh. Ghibănescu, conferențiar, s'a încercat ca pe baza nenumăratelor urice și zapise vechi consultate de d-sa, să stabilizească înfrurirea exercitată de femeie asupra formării marelui proprietăți.

Rolul femeii, în familiile boeresti a fost mai mult de micșorare al marilor moșii, prin zestrea ce o aducea din o familie într'alta, atunci când se mărita. Acest proces de pulverizare a moșilor a decis pe boeri ca să-și trimită adesea fetele și chiar băieții la mânăstire, rămânând numai un singur copil care moștenia.

Prin faptul că nu avea nicio putere politică și deci nu putea ocupa dregătorii de stat, femeia nu și-a creat, nici nu și-a rotunjit domeniul, așa cum făceau bărbații.

În clasa răzeșilor femeile au avut un rol adeseori nefast. Prin moartea bărbaților, rămânând singure, văduvele nu-și puteau îngriji de pământurile lor, cereau ajutor boerului apropiat și aceasta, în schimbul serviciilor făcute, obțineau ca femeia să-i facă dănie proprietatea ei.

Prin acest mijloc el intra în obștea răzeșeană și putea apoi cumpăra — în virtutea dreptului de protimis — cât de multe hliuze țărănești, alcătuind astfel întinsele domenii de azi.

Atât de frecvente erau aceste dăni, încât domniile au trebuit să le opriască prin legiuiri, cari însă au fost eludate întotdeauna.

Sînt exemple, însă, în cari vedem femei de răzeși alăturându-se la boeri bătrîni și fără rude, astfel că la moartea acestuia, o întreagă familie de răzăși devenia bogată.

Înalta valoare etnică a femeii române a făcut ca ori deciteori un străin se însoția cu o Româncă, familia ce să năștea era totdeauna românească. Astfel s'au romanizat mulțimea de Greci și alți străini, cari au venit în țară.

Această putere de naționalizare a fost consacrată și de dreptul nostru vechi după

care străinul care se căsătoriește cu o Româncă, devenia Român.

Principiul acesta era minunat, căci se petrecea o asimilare reală, și în tot cazul preferabil actualului sistem de naturalizare.

Mișcarea feministă ar trebui să se serviască de acest precedent, care dovedea marea considerație de care se bucura femeia în trecut și ar trebui să lupte pentru reînființarea lui. (V. Naț.) (Er. En.)

IGIENĂ.

Folosul asudării.

Asudarea e privită de cei mai mulți oameni ca o plagă a zilelor de vară. În realitate însă e o admirabilă preventivă care scutește corpul împotriva înfruririlor păgubitoare. Pelea noastră cu căldura ei de 37 grade, mai mare decît temperatura din afară, sloboade mereu căldură în proporția acestei diferențe. Când însă căldura din corp nu iese afară prin asudare, din îngrămădirea ei se poate ivi și apoplexia. Prin asudare însă, micșorîndu-se căldura corpului, primejdia aceasta e înlăturată, bineînțeles dacă evaporarea aceasta nu e împedecată prin haine prea călduroase, ori prea strîmte, prin guler prea înalt etc. Îndeosebi persoanele mai gingașe ori bolnave trebuie să fie mai cu grijă. În zilele calde nu-i bine să ne înfierbîntăm prin umblarea prea repede, ori bînd prea multă bere. Insolajia se arată prin tîrăirea umbletului și sete mare. Mai tîrziu se înroșește fața, nădușeala și sudorile cresc, încep durerile de cap, vijăitul urechilor, însfirșit bolnavul cade jos grămadă, culoarea feței se schimbă în albastru, ochii i-se umflă, și în cele din urmă îl apucă zgirciurile. Din ce-înce bolnavul se liniștește pulsul bate mai încet și — intervine moartea.

Ajutor se poate da prin a așeza îndată pe bolnav la umbră recoroasă, așezîndu-l cu capul cît de sus, desbrăcîndu-l și dîndu-i să bea multă apă. Peptul și capul i-l stropim cu apă rece, pănăce își revine în simțiri.

ECONOMIE.

Grădinile de legume.

Dacă vom cerceta și studia grădinile de legume (verdețuri) din Olanda, vom putea face constatări foarte interesante. Între acelea este una la care trebuie să ne oprim, fiindcă e de însemnătate pentru economia noastră națională.

Nu mai încape nicio tăgăduire, despre nepăsarea ce o avem noi față de grădinile de legume. Aproape întreaga cultivare a legumelor, — cînst deosebitelor localități între cari Cacova, Greovaș etc. de altfel foarte aducătoare de câștig, e în mîna străinilor, a vecinilor — Bulgari și Sirbi — de peste Dunăre. Acestia în fiecare an iau dela noi bani grei detot, numai din vînzarea legumilor.

Inceputurile, ce s-au făcut la noi pentru naționalizarea acestei culturi, sînt încă modeste și roadele lor le vom cunoaște, numai într'un timp mai îndepărtat.

Însă vedeți, în Olanda e cu totul altfel. Acolo cultura legumelor se practică foarte mult. Din ea se face un comerț mare, nu numai pentru trebuințele din lăuntru țării, ci chiar și pentru lipsurile altor țări, unde se dă culturii legumelor o însemnătate mai mică.

De însemnătate e îndeosebi faptul, că cultura aceasta nu se face numai în timpul verii. Chiar și earna, locuitorii se îndeletnicesc cu cultivarea legumelor. Spre scopul acesta sînt numeroase sere — încăperi încălzite — bine îngrijite, unde se fac culturi ce dau roade de o frumusețe rară, mai frumoase chiar decît cele din timpul verii.

Mai ales earna se cultivă pătlăgelele roșii și castraveții, ca legume mai căutate. Recolta aceasta de eară, se exploatează în cîșimii deosebit de mari, dînd cultivatorilor câștiguri uimitoare.

Dar cultivatorii din Olanda nu se mărginesc earna numai la cultivarea legumelor. Ei mai cultivă și struguri. Și cultura aceasta se face în împrejurări atît de animate încît se ajunge așa de departe de boabele strugurilor ajung de *mărimea prunelor*. Nu vă puteți închipui, cîtă căutare poate avea acest rod în timpul earnei!

Din aceste vr'o citeva rînduri grăbite, se poate vedea ce însemnătate mare înfățișează cultura legumelor atunci cînd ea se face în împrejurări prielnice.

Se înțelege, că introducerea și în formă de cooperative a culturii legumelor la poporul nostru, naționalizarea acestei industrii agricole ar fi de cea mai mare însemnătate pentru economia noastră națională.

La acest lucru mă gîndesc cu dor în totdeauna, dar mai cu stăruință atunci, cînd văd citeo grădină de legume, cultivată de citeun Bulgăroi cu ceafa lată, sau de vrun Sirb, iute ca piparca, și lăcomesc — lăcomie nobilă — înțelepciunea Olandezilor, în țara cărora cultura legumelor se face în condițiile cele mai bune.

Traian V. Țăranu.

bucurie. Încă un chilipir bun. Încă un prilej de a băga groază în cei avuți și a face de rîs pe pandurii cari băteau riturile de pe marginea Dunării. Cișiva dintre haiduci se daseră la „Peștera Rolului” de își aduseră armele și munițiunea; ceilalți steteau tolăniți pe earba moale de sub nucul cel rotat. Deoparte vorbea Adam Neamțu cu Lăzărca. Injurul lor prin aerul cald plutea o liniște solemnă. Cristăii și pitpalacii se înginau în grînele coapte. Rista Lazu, unul dintre tovarăși, care stetea răzimat de nuc și măsura întinderile cu privirile lui, deodată își făcu palma streșină deasupra ochilor și privi lung.

— Vin niște țărani, aduc ceva în mîna, mă duc să-l înimpin... grăi el și se depărtă.

Cînd ajunse lîngă dîșit, îi întrebă că unde merg? Acestia la început se codiau a spune, dar judecîndu-l după chimirul încercat cu pistoale, dădusă cu socoată că și acesta face parte dintre haiduci.

— Am auzit de Adam Neamțu, — grăiră țărani, — că e prietenul săracilor și sprijinul nevoiașilor. Pentru aceea am venit să-l aducem ceva de ale gurii și puțin tutun, căel fugărit cum este, cu greu își va fi putînd agonisi.

Rista Lazu îi duse înaintea căpitanului. Acesta zimbi de bucurie cînd îi văzu, le primi merindele, și în schimb le dete bani. Dorința lui

era să se lăiască odată între popor adevărata veste despre dînsul, știînd că atunci cu greu va fi prins de hotnogiul poterei.

Pe drumul de țară dintre Măcoviște și Răcășdie era un zăbran cu arbori seculari, cu ulmi și goruni învechiți, ale căror trunchiuri abia puteau fi cuprinse de 3—4 brațe voinicești. Pădurea aceasta, unde azi e numai pămînt arabil, cuprindea pe atunci un teritor însemnat. Mai era și vestită, pentru că adeseori omul călător se simțea cu cite cineva în spate, bătut și jefuit cum se cade. Era un loc temut și fricos. Adam Neamțu și cu tovarășii săi încă înainte de revărsatul zorilor intrară în zăbran și împrăștiindu-se dealungul drumului, se așezară adăpostii sub cite un copac. Doi înși fură puși de sentință la amîndouă capetele drumului, și așa împărții fiecare la locul său, așteptau nerăbdători să le pice prada în mîni. Ghemuiți la redăcina arborilor, fumau liniștiți și vorbeau în șoapte. Incetinel se lumină tot mai mult de ziuă. Păsărelele mici și drăgălașe, ascunse prin bolțile de rugunze, prîseră a-și ciripi cîntecul drăguț ca o rugăciune de dimineața. O merlă șueră lin, ear doi sturzi se întreceau în cîntare, așa că pădurea începu să viască lin. O adiere de vînt încărcată de recoarea nopții, lină ca o mîngăere, prîse a curge în dulce șopot prin frunzișul legănat. Mai tîrziu soarele răsări. Ca

niște suliți lungi nesfirșite păreau razele lui, presărînd florii de lumină în umbra deasă a codrului și se resfrîngeau în picăturile de rouă de prin erburii și în oțelele armelor. Totfelul de gingăvi prîseră a mișuna pe jos, eară prin aer musculițele se rotiau zburînd, scriind în urma lor linii și cercuri repezi și dese.

Deodată o șuerătură ascuțită pătrunse și străbătu zăbranul dela un cap la altul. Pădurea se înfiora. Haiducii tresăriră și toți, ca la o comandă, se sculară în picioare, cercetînd oțelele armelor. Răsunetele dulci ale șuerăturii dîntăi, încă mai vibrau pe sub bolta de frunzișuri, cînd o altă șuerătură se porni ca o chemare înfiorată a vr'unui deznădăjduit căzut la necaz. Un urăit de trăsură prîse a se auzi prin pădure; victimele se apropiu. Însfirșit de după covei se iviră doi fugari sprinteni, ținuți în friu de două mîni vinjoase ale unui bufan din Sasca, și cari trăgeau după dîșit o caleasă cu patru domni, bine îmbrăcați și cu lanțe de aur cît degetele pe pîntecile lor umflate.

Trăsura înainta repede și ca într'un zbor pătrunse în pădure. Domniile cari bogăți erau veseli și nu aveau nicio presimțire rea. Cînd ajunseră pela jumătatea zăbranului, o detunătură de pușcă înfiorătoare făcu atît pe cai cît și pe oameni să tresară speriați. Căi prîseră a sforăi și a bate

FELURIMI.

Ploae de sînge. Poporul duce atragerea și interesarea sa față de cele misterioase și în explicarea fenomenelor naturale, și în descrierea acelora elementul ascuns prin fantazia sa îl face și mai misterios.

Astfel s'a făcut numirea de ploae de sînge pentru numirea unei astfel de ploii, care aduce cu sine din înălțime materie văpsită și despre care s'a dat veste nu demult din mai multe locuri ale patriei.

În ploaea de foc de sine se'nțelege, se află orce, numai sînge nu; materia văpsită de tot soiul ce se găsește în aer, e colorată în roșu, sau în limba poporului: în culoarea singelui. Materia aceasta stă din părțile anumitelor insecte sau plante; adeseori ploaea aceasta e puțin gălbenie, acest fenomen își are explicarea în pravul, care pe aripile vîntului ajunge în aer.

La 10 Marte 1901 s'a prezentat acest fenomen în Austria în Germania, precum și la noi, dar mai frumos în Italia. În Neapol dimineața s'a făcut întunecime, argintul viu din barometru s'a urcat la 23 C^o, către amiază a picat ploaea roșie, ear cerul a îmbrăcat un colorit galben.

În popor a produs mare frică acest fenomen. Îndată au cugetat la erumperea Vezuului — acesta li-e primul gînd — și naintea ochilor lor a reinviat soarta grozavă a Pompeiului.

N'a fost lavă, spre noroc numai ploaie de sînge, despre a cărei elemente s'a constatat mai târziu, că au făcut o cale colosală.

De pe Sahara le-a apucat Samumul și le-a adus cu sine peste marea Mediterană până sub cerul deschis al Italiei.

Încă calea aceasta nici nu e așa de lungă față de calea cenușei vulcanice, care cu ocazia erupției din Cracovia (strîmtoarea — Sunda) din 27 August 1883 a ajuns în aer. Această cenușă a încunjurat întreg rotogolul pămîntului, și încă și peste un jumătate de an, cu roșeața sa din amurgul sării a stîrnit uimire în locuitorii pămîntului. Dar în afară de elementele de pe pămînt mai ajung în aer și elemente din văzduhul mare, astfel s'a constatat la 1871 în Stocholm și Nesle (Svedia) la 1896 niște prav, care nu e altceva, decît prav din meteoare sfărîmate. Astfel la promontoriul de bună speranță a picat la 14 August 1888 o ploae de cerneală (numire populară), care asemenea e produsă din săruri de meteor, ear numirea o are dela culoarea sa neagră.

Fenomenele acestea de altfel dau lumină întrucîtva și asupra chestiilor despre curentele din aer. Astfel experiența interesantă și ponderoasă a fost care o-a făcut în anii primii ai secolului trecut Ehrenberg, cînd în ploaea căzută pe izvoarele — Promontoriul verde a aflat earbă de mare care numai în America sudică se găsește, din aceasta meteorologii au primit un argument puternic, despre curentul statornic, ce se află între ecuator și poliuri.

din picioare, cînd niște mîni vînjoase, haiducești, îi pironise locului. Cînd văzură fețele acelea smolite, aspre, pârtoase și înfricoșate ei încunjură calea, atît vizitiulul cît și boerilor le înghețase singele în vine de spaimă. Ochiul înholbași li-se măriau în orbite, părul li-se ridicase vlvof și păreau împetriți, căci niciunul nu era capabil să scoate un singur sunet. Haiducii așteptau comanda căpitanului. Unul dintre boeri făcu o mișcare involuntară cînd Adam Neamțu răzni la dinșil cu o voce detunătoare:

— Cea mai mică mișcare de o va face cineva, va fi frate cu moartea!...

Boerul cuprîns de groază ce făcea să le tremure și fălcile, nici ochii din cap nu mai puteau a-î mișca și păreau niște stane de peatră. Pădurea era liniștită, niciun zgomot nu se auzia din nicio parte a drumului, numai caii sfărâiau și băteau din picioare neclintîți.

— Boerilor, le zise Adam Neamțu într'un ton prietinesc dacă voii să rămîneți cu pelea neciuruită, ori să mai pășiți și alte lucruri nepășite, ar fi bine să-mi dați toate lucrurile de preț ce le aveți asupra voastră.

Bieții oameni la vorba prietinescă a căpitanului, se simțiau mai ușurați și desghetîndu-se încetul cu încetul, își desprindeau lanțele de aur de pe pîntece, scoase ceasurile grele din buzunare,

Aviz școlar.

Inscrierile la școala civilă de băieți din localitate se fac în 2, 3 și 4 Septembrie c. a. m. în cancelaria direcțiunii institutului. Elevii cei noi au să-și prezinte, în afară de testimoniile școlare, și certificate de naștere și revaccinare; foștii elevi ai institutului se înscriu numai pe baza certificatului școlar. Taxa de înscriere etc. e 8 cor., didactrul 20 cor. se poate plăti și în două rate. Băieții săraci, în primul rînd cei din localitate, sînt scutiți de plățirea didactrului, ba unii sînt provăzuți și cu cărți de școală. Prelegerile se încep la 6 Septembrie. La internatul școlii toate locurile (24) sînt date; părinților din alte părți le dă cu plăcere orce informații directorul institutului, atît referitor la plasarea băieților în case bune, cum și la trecerea lor în școala civilă, pe baza unui examen diferențial, dela alte școli secundare (gimn. și reale), ori a absolvenților de V-VI clase primare. Aici mai amintim că absolvenții de 6 clase ale școlii civile, pe baza noiei legi militare, au și dreptul de voluntariat, și îndatăce corpul didactic al acestei școli va afla amănuntele legii noi militare, se va strădui a aduce în conștință cerințele planului de învățămînt cu pregătirea absolvenților de șase clase civile, ca să se poată prezenta fără nicio pedecă la examenul de voluntari.

CRONICA.

Proprietarul *Rudolf* și *Aurelia Cucu* din Oravița cununați. Multe felicitări!

Candidatul adv. *Emil Persecă* cu d-șoara *Elisa Scala* din Oravița locodiți. Sincere felicitări!

Marea „Tiglarie cu abur din Recița-montană” prin cumpărare a trecut întreagă în proprietatea d-lui *Ion Epure*.

Tinerimea studioasă din *Varadia* arangează la 5/18 August c. o petrecere împreună cu dans în otelul Cipu.

D-nul locot-colonel *Dr. Gheorghe Crăiniceanu*, vestitul oculist și director al asilului de orbi din București a sosit și va petrece până la 1 Septembrie c. aici în Oravița. *Aviz doritorilor d'al consulta.*

Cunoscutul cîntăreț de operă *N. Corfescu* a dat o serie de concerte la Paris.

Aviatorul *Tóth József*, după ce a zburat la Măcăn la o înălțime de 15 metri, s'a prăbușit la pămînt, de unde scaldat în sînge a fost dus la spital.

Un baiat isteț din Oravița-rom. luînd foc o șireadă de pae dela mășina de treerat, a înălțurat, prin grabnica lui stingere, o pagubă enormă, fiind astfel lăudat de toată obștea comunei.

scoase pungile tixite de aur și în urmă descheotorară bumbii cei scumpi și scilpitori de pe la pept și de pe la minci și toate le întinseră oamenilor lui Adam Neamțu.

— Și alte lucruri nu mai aveți cu voi? ... Îi întrebă căpitanul.

Ei stătură o clipă pe gînduri, apoi le întinținșă și cele patru giște și purcelul fript și sticlele cu vin vechi și scump.

Adam Neamțu după ce primi obiectele dela boeri și le predete tovarășilor lui, le mulțumi omeneste pentru bunăvoință și se făcură nevăzuți prin desișul codrului.

Boerii abia mai târziu își veniră în fire. Se priviau unii pe alții nedumeriți. Călătoria trebuiri să o întreprună. Mulțumiri, că rămaseră cu caii la trăsura, așa că nu fură siliți a se ntoarce n Sasca pe picioare.

Cînd ajunseră acasă, se întîlniră cu hotnogul Bojincă, care tocmai atuncia sosise de către Boșneag și jălbuindu-se ei, îi povestiră întreaga întimplare.

Acesta urli se mai cătrăni. Ei umblau după haiducul pe marginea Dunării, învremece aceștia prădau prin zăbranele de pe lingă Răcășdie.

Hotnogul se scărpină în ceafă și scuiță într'o parte amărit. (Urmează).

În „Temesvári Hirlap” se pune un descreeat și raportează (?) că *Vlaicu*, cel „zmuls din obscuritatea necunoscutului”, a zburat la Verșeț înălțindu-se abia la de 5 metri, încercînd cîcă de vr'o treiori să zboare, și după cinci minute earăși s'a coborît, dovedindu-se astfel mai pre jos decît orcare aviator maghiar de pe Rákos. Aoleo... cum îl ustură superioritatea Valahului!

Programul festivităților aranjîndu din incidentul instalării d-nului *Dr. Gheorghe Dragomir* de protopresbiter gr. or. român al tractului Biserica-albă.

I. Marți la 27/14 August 1912.

1. la sosirea trenului de seara (3/47 ore) primirea și încvartirarea oaspeților.

2. Seara la 8 ore serenadă în onoarea instalîndului protopresbiter (la locuința sa, Strada Radetzky) la care va cînta chorul elevilor dela institutul teologic-pedagogic din Caransebeș și Chorul vocal român din Biserica-albă.

3. După serenadă-convenire socială în restaurantul „Stadt-Wien”.

II. Mercuri la 28/15 August.

1. La 1/29 ore misă solemnă în biserica gr. or. română din localitate cu invocarea Duhului sfînt.

2. La 1/212 ore ședința I. a adunării Reuniunii învățătorești.

3. La 1 oară d. a. banchet festiv în restaurantul „Stadt-Wien”.

4. La 1/4 ore d. a. Ședința II. a Reuniunii învățătorești.

5. Seara la 8 1/2 ore Concert și petrecere cu Chorul vocal român din Biserica-albă, cu concursul elevilor dela institutul teol.-pedagog. din Caransebeș avînd următorul

PROGRAM:

a) „Motto”. „Aceasta este ziua, care a făcut-o Domnul”, concert bis., chor mixt, cîntat de Chorul vocal român din Biserica-albă.

b) „Șoimul și floarea fragului”, chor bărb. de I. Mureșan cu soli de tenor de d-nii Mihuț Jigorea, abs. de teologie și Nicolae Raduțiu, pedagog, curs. IV.

c) 1. „Te-am așteptat”, solo de sopran, executat de d-șoara Ana Eremici; 2. „Cum n'ar fi fost”, duet-solo pentru sopran și tenor de I. Mureșan, executat de d-șoara Ana Eremici și d-nul Constantin Lăpădat.

d) „Cîntecul marinarilor” de Tudor cav. de Flondor, chor bărb. executat de chorul elev. dela instit. teolog. pedagog. din Caransebeș.

e) „Nu-mi place” — „Îmi place” de I. Vidu, choruri mixte, executate de Chorul vocal român din Biserica-albă.

f) „Mama” de I. Bratean, solo cîntat de d-l teolog Emil Grădinaru cu acompaniament de pian.

g) „Negruța”, chor mixt cu soli de I. Vidu, executat de Chorul vocal român die Biserica-albă.

h) „Rămășagul”, proverb cu cîntece de V. Alexandri.

Din Zagreb vine știrea că studentul croat Jukic care atentase la viața comisarului regesc Cuvaj, înloc să fie internat, cum se credea, într'o casă de alienați, a fost osîndit la moarte prin ștreang. În urma acestei sentințe neașteptate mulțimea e foarte agitată.

Pentru satul *Comariște* s'au trimis în anul acesta pîn'acum 3000 de citațiuni dela judecătoria de ocol din Oravița. Și până la finea anului mai poate să treacă peste 5000. Br...

Un puternic cutremur de pămînt a nimicit la Constantinopol viața a peste 1000 de Turci, ear vr'o 3000 au rămas grav răniți! A la Messina!

Poșta Redacțiunii.

Anonimului din Recița. Fără garanța iscăliturii nu putem arăta cu numele pe celce la concertul Simicel s'a uitat pela ferestri, ascultînd de afară. E trist și regretabil că la d-voastră sînt oamenii atît de rău nărașiți.

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.
Redactor-responsabil: *Ilie Oravițanu*.

Institutul „MODEL” de fete din Turnu-Severin

subt
Direcțiunea D-nei Maria P. Marinescu
— Licențiată în litere —

Curs primar, Curs secundar și liceal după
programa statului, Curs facultativ și Grădiniță
de copil.

Pelngă studiul serios al acestor secți-
uni, cea mai mare atențiune se dă limbilor
străine (franceza, germana, engleza) și arte-
lor frumoase pianul, muzica vocală, vioara,
pictura, desenul, dansul, gimnastica.

Direcțiunea, avînd în vedere mai mult
îndrumarea practică, va da o mare
extensiune lucrului manual: croitoria, lengeria,
apoi gospodăriei: bucătăria, economia cas-
nică și tot ce depinde de menaj.

Localul institutului satisface toate con-
dițiunile igienice, fiind situat pe Bulevardul
Carol și Str. general Manu, 3 mari clădiri,
cu camere spațioase, așezate la soare, po-
sedînd curți vaste cu pomi și verdeată.

Personalul instructor și educator este ales
numai din profesori titrați dela școlile
Statului și din profesorele străine cu titluri
academice.

În al 10-lea an de funcționare numai,
totuși reputațiunea institutului este deplin
stabilită, judecînd după frumoasele rezultate
obținute la examenele de sfîrșit de an, și
această mulțumită îngrijirii părintești, in-
strucțiunii serioase și educațiunii solide, ce
se dă fetelor încredințate acestui institut.

Se primesc eleve: interne, semi-interne
și externe.

Prețurile convenabile.

Inscrierile se fac în orice zi dela 8—12
a. m. și 2—6 p. m.

Cursurile încep regulat la 11 Septembrie.

Prospecte se trimite la cerere.

Direcțoare, Maria P. Marinescu.

Director de studii, P. Marinescu, profesor
de matematică la liceul „Traian”.

In Brutăria (Pităria) lui MARTIN MOGOȘ din Biserica-albă

care este întocmită după recerînțele cele mai
moderne și mai practice ca în orașe capi-
tale, și în care se gătesc

franzele și cornuri fine de lux

se primesc 2—3 ucenici (șăgîrți) pe lingă
conștiinți favorabile și tocmeală potrivită
cu părinții sau cu tuturorii aceloră.
Doritorii de a intra la învățămînt să se
adreseze către susnumitul în Biserica-albă
(Fehértemplom).

Banca de asigurare

„Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări pe viață
și asigurări încontra focului și încontra grin-
dinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Des-
păgubiri plătite: 71/2 milioane cor. Fonduri
de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în Sibii, strada
Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad,
la Agentura cercuală din Oravița și la
Agenturile locale de prin diferite comune
românești, reprezentate prin bărbai de-ai
noștri de toată încrederea.

O mare ospătărie

în mijlocul orașului Biserica-albă (Fehértem-
plom), cu 6 chilii de pasageri, șopron mare, grajd,
grădină și alte clădiri, cutot cu inventar, e din
pricina altei întreprinderi de vinzare în condiții
favorabile. Prețul de vinzare: cor. 42.000, de plată
momentană numai 20.000 cor.

Foarte avantajos pentru ospătări și negus-
tori. A se întreba la Firma M. Becker și fiul,
unde se capătă în orice cantitate: vin alb și
roșu, rachiu de loze, de prună, rom și tot felul
de liceururi cu prețuri absolut solide.

Anunț.

Aducem la cunoștință On. public rom.
din Valea Carașului, că la depoul de beuturi
al băncii „Plugarul” din Cacova, ne-am
asortat cu bere de Ciclova, vinuri excelente
și răchiuri curate, ne vom da toată silința
că, prin serviciu prompt și culant, să mul-
țumim pe deplin și în toate privințele ma-
rele nostru cerc de mușterii.

Cu toată stima
„PLUGARUL”.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă
ca laptele, să folosească crema
americană, pudra americană
și săpunul american, care de-
părtează de pe față și de pe mini
orcefel de pete, și întrece toate
mijloacele de acest fel, întrebun-
tate pînă acum. Se capătă la:
Apoteca Sfîntul Gheorghe
în Oravița (peste drum de
prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă ame-
ricană 1 coroană. Prețul pudrei
americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpu-
nului americ. 80 fil. Incontra
durerii de dinți mai bune sînt pi-
cături americane. Prețul 1 cor.

Cea mai bună hîrtie pentru țig- garete Club din fabrica Modiano.

Depoul general pentru Banat la
IGNAZ FELDMANN
în Oravița.

Se capătă în toate prăvăliile mai bune.

Casa de locuit

delîngă casa Jianu în Oravița-montană e de
vinzare din mîna liberă. A se întreba la
administrația noastră.

Albert Jancsus

primind prăvalia lui
G. Ivaskovits din strada principală
„La mîța neagră”

își va da toată silința a menține numele
bun al acestui magazin bogat asortat
cu tot felul de articole moderne de
manufactură, casă solidă-creștină,
unde se capătă și bumbac, cîrpe, pînză
și mătăsuri veritabile, cu prețuri fixe,
absolut solide. — Serviciu culant. Co-
mandele pentru cei din jurul Oraviții
încă se efeptuesc cu promptitudine.

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.

Farmacia „La vulturul negru”

(Apoteca bătrînă)

ORAVIȚA

Fondată la anul 1797.
Proprietatea Knoblauch din 1817.
Telefon Nr. 59.

Roma 1911.

Paris 1911, medalia de aur.

Spiritul Mentholos — Knoblauch

preparat al farmaciei „La vulturul negru” din Oravița, prețul dela 40 fil. pînă la 2 cor.

Kremă de lilie americană	à Cor. 1.—
Pudră de lilie americană, albă, roză și crème	” ” 1.20
Săpun de lilie americană	” ” —.70
Picături pentru dinți	” ” 1.—
Picături chineze pentru dinți	” ” 70.—
Esență de liqueur, rom, preparat Knoblauch,	Litru à 20 fil.
Bomboane pentru tusa	à 20—60 ”
Esență de mușchi izlandeză specialitate engleză	à Cor. 1—1.50
” ” ” pentru reumă	à Cor. 1.—

Leac împotriva panglicei (limbricul mare).

Mare depozit de articole de gumă, pentru bărbai și femei, legături
pentru soboriți dela fabrice de primul rang indigene și străine.

Ceiece nu s'ar găsi în depozit se câștigă prompt în 2—3 zile fără nicio cheltuială.

Comandele dela 6 coroane însus se trimit gratuit.

Parfumerie și preparate cozmice, cremă pentru obraz, săpunuri
și alte specialități ale farmaciei se capătă la

„Apotecăria bătrînă” a lui Max de Knoblauch în Oravița
în ulița mare, peste drum de otelul „Coroana”.